

feedback

Nieuwsbrief van het Productschap Diervoeder - januari 2003

Effectiviteit GMP+-systeem verder vergroot Keten beter beschermd tegen affaires

Het Productschap Diervoeder heeft het GMP+-systeem verder versterkt. Zo is onder andere het systeem van Tracking and Tracing verbeterd. Hierdoor kan de schade voor de keten bij een calamiteit sterk worden beperkt. Tevens wordt de verplichting van een recall in de GMP-regeling opgenomen.

De recall-verplichting geldt zodra de veiligheid ernstig in gevaar is en/of zodra essentiële GMP-voorwaarden niet zijn nageleefd. Hierdoor zullen alleen die bedrijven worden getroffen met maatregelen en beperkingen, die daadwerkelijk met het probleem te maken hebben. De individuele verantwoordelijkheid wordt hierdoor versterkt. De risico's kunnen niet meer afgewend worden op de hele sector. Een olievlekwerking zoals met de MPA-affaire wordt voorkomen. "Door de nieuwe maatregelen komt het accent nog sterker te liggen op de individuele verantwoordelijkheid van de bedrijven. De probleemu houder heeft nu ook echt het probleem. Hij voelt het niet alleen, hij is ook medeverantwoordelijk gemaakt voor de oplos-

Johan den Hartog

sing ervan," aldus Johan den Hartog, secretaris van het Productschap Diervoeder.

De meer persoonlijke verantwoordelijkheid wordt onder andere bereikt door de introductie van een registratiesysteem met unieke bedrijfsnummers (UBN). Een besmette partij diervoeder kan daardoor eerder en beter getraceerd worden. "Ook de verwerkende sectoren zouden deze UBN's moeten gaan hanteren," aldus Den Hartog. "Dan worden in de keten snel het probleem en de daarmee gepaarde maatregelen geïsoleerd." Tijdens de MPA-crisis moest tijdelijk de hele brijvoersektor op slot. Door de verplichte registratie hoeven voortaan in veel gevallen alleen beperkende maatregelen te worden genomen op die bedrijven die echt betrokken zijn bij een crisis. De GMP+-bedrijven verplichten zich bovendien tot het terughalen van producten die niet voldoen aan essentiële voorwaarden van de GMP-systematiek. Den Hartog: "De diervoederbedrijven worden zelf verantwoordelijk gesteld voor een recall. We lopen hiermee vooruit op Europese regelgeving in 2005."

Vervolgschakels

"Met de nieuwe GMP+-maatregelen wordt bewerkstelligd dat de effectiviteit van het borgingssysteem verder

vervolg op pagina 2

Reacties vanuit de keten op versterking GMP+

Chris van Gisbergen, LTO Nederland:

"GMP+ is nu sterk verbeterd. De intensieve evaluatie naar aanleiding van de MPA-affaire was nodig en leidt tot goede verbeterpunten voor de regeling. Deze moeten nu voortvarend worden toegepast. Dat geldt vooral het punt dat veehouders alleen nog GMP-voer van GMP+-waardige leveranciers mogen afnemen. Dat is voor ons een heel belangrijk. Door de aanvullende maatregelen wordt het systeem nog meer gesloten. Het risico dat verkeerde grondstof de keten kan insluipen, wordt daarmee verder verkleind."

Bert Willigenburg, NZO:

"De Nederlandse Zuivel Organisatie heeft verschillende aanbevelingen gedaan om GMP+ op te waarderen. Die zijn grotendeels overgenomen. Als deze ook bij iedereen die met

GMP+ werkt 'tussen de oren' gaan zitten, is een geweldige stap voorwaarts gemaakt. Het gaat me te ver om nu al het woord tevredenheid in de mond te nemen. Dat kan pas als de GMP+-maatregelen volledig operationeel zijn en we kunnen zien hoe goed het in de praktijk werkt."

Jan van Esch, Anevei:

"Borging van diervoeder is een complexe materie. Voor een leek is het niet zo'n toegankelijke kost. Er zijn veel soorten voer en elk voer heeft zijn eigen normen. Er moet dus erg veel geregeld worden. Anevei vindt dat er voor diervoeder een open declaratiesysteem moet komen, zodat de veehouder precies weet hoeveel vet, hoeveel tarwe en hoeveel van de andere ingrediënten in het voer zit. We willen in het kader van de salmonellabeheersing toe naar een nultolerantie van salmonella bij legvoeders."

Alleen nog GMP-waardig voer in veehouderij

Veehouders mogen geen diervoeder meer vervoederen dat niet GMP-waardig is. Ze mogen dergelijke producten ook niet op hun bedrijf bewaren.

Ook mogen veehouders geen zaken doen met bedrijven die geen GMP+-erkenning hebben. Het bestuur van het Productschap Diervoeder heeft hiertoe besloten om de risico's voor de voedselveiligheid verder uit te sluiten.

De maatregelen gaan in, zodra het ministerie van Landbouw de verordening hierover van het productschap heeft goedgekeurd.

Naar verwachting gebeurt dat in maart.

De verdere aanscherping van het GMP+-systeem is een gevolg van de besmetting van voedermiddelen met het MPA-hormoon, afgelopen zomer. Het doel is te voorkomen dat stromen van niet geborgde producten alsnog legaal in de voertrog terechtkomen. Dit brengt namelijk te veel risico's voor

Veehouders: let op GMP+-erkenning

Bedrijven die niet aan de HACCP-borgingseisen voldoen, hebben geen GMP+-erkenning. HACCP is de internationale standaard voor de borging van de voedselveiligheid. Van de 761 diervoederbedrijven hebben er nu 615 zo'n erkenning. Veehouders kunnen de site van het Productschap Diervoeder raadplegen om er zeker van te zijn dat hun leverancier een GMP+-erkenning heeft: www.pdv.nl

de gehele dierlijke productiekolom met zich mee.

Onderzocht wordt nog of het volgens Europees recht mogelijk is het verbod ook te laten gelden voor handelaren in voedermiddelen.

vervolg van pagina 1

Keten beter beschermd tegen affaires

wordt vergroot," aldus Den Hartog. "Maar ook de vervolgschakels in de keten zullen hun verantwoordelijkheid moeten nemen bij de borging. Ze moeten alleen producten afnemen van die schakels in de keten die deelnemen aan een kwaliteitsborgingssysteem, zoals GMP+, IKB en KKM. Dat is een must om de kwaliteitsketen helemaal te kunnen sluiten en free riders geen kansen te geven om te overleven." Overigens werkt de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) in opdracht van de overheid aan een risicoanalyse van de diervoedersector. De VWA brengt hierover aan de overheid advies uit. Den Hartog verwacht veel van deze analyse: "Wij juichen zo'n onderzoek toe. Het GMP-systeem zal dan eens door een onafhankelijke derde beoordeeld kunnen worden. Ik zie het met vertrouwen tegemoet. Het moet uitwijzen waar en bij wie de grootste risico's zitten. Dat zouden wel eens die veehouderijbedrijven kunnen zijn die niet aan IKB meedoen. Het ligt voor de

hand dat de overheid daar extra scherp gaat controleren."

Toetsing nieuwe GMP+-regels kost tijd

De GMP+-maatregelen van het PDV moeten zo snel mogelijk ingaan. Secretaris Johan den Hartog: "Voor de invoering van regels is zorgvuldige voorbereiding vereist. 'Vandaag probleem, vandaag opgelost,' is een illusie. Alleen al om zaken juridisch sluitend te krijgen, is tijd nodig. Zo moeten nationale regelingen worden getoetst aan Europese wetgeving. En dat kost tijd."

Voor een toetsing door de Nationale Mededingingsautoriteit staat negen maanden wachttijd. Het productschap meldt daarom de kwaliteitsborgingsmaatregelen aan bij de Europese Commissie voor toetsing aan de mededingingsbepalingen van het Europees verdrag. Deze zogeheten Notificatieprocedure duurt drie tot zes maanden. Den Hartog: "Laat je niet toetsen, dan wordt een regeling juridisch gemakkelijk onderuit gehaald."

Hij vervolgt: "Aan de invoering van een regeling zitten ook praktische aspecten. Voor een effectieve implementatie van maatregelen is afstemming met de sector en de ketenpartijen onontbeerlijk. Het productschap is beter op zo'n taak toegerust dan de overheid."

GMP-code voor m

De opslag en vervoeding van diervoeder op melkveebedrijven wordt GMP-geborgd. Het Productschap Diervoeder heeft tot het opstellen van zo'n GMP-standaard besloten op grond van een inventariserend onderzoek dat ID Lelystad heeft uitgevoerd naar de kritische punten en de mogelijkheden van borging.

Voor de varkenshouderij is al eerder een soortgelijke GMP-standaard opgesteld. Deze regeling maakt integraal deel uit van het IKB-kwaliteitssysteem.

Het PDV streeft ernaar dat de GMP-standaard voor opslag en vervoeding van voedermiddelen voor de melkveehouderij integraal onderdeel wordt van het kwaliteitssysteem KKM. De GMP-code Melkveehouderij wordt in 2003 ontwikkeld en kan naar verwachting in 2004 worden geïmplementeerd.

Gedeelde vera

De zorg om voedselveiligheid is een gedeelde verantwoordelijkheid. Bedrijfsleven, productschappen, keuringsinstanties, de overheid: elk heeft een eigen verantwoordelijkheid. Ook in tijden van crisissituaties, zoals vorig jaar tijdens de MPA-affaire. De grenzen van die verantwoordelijkheid, de bevoegdheden en de handelingsvrijheid zijn formeel vastgelegd en wettelijk afgebakend.

De MPA-crisisbeheersing verliep niet geheel vlekkeloos. De ingrediënten: een ongelukkige samenloop van omstandigheden, juridische onduidelijkheid, onvoorziene complicaties en vermeende incompetenties. Het Productschap Diervoeder kon bijvoorbeeld geen product recall afdwingen. Het PDV heeft in de

Bedrijven verplicht tot product recall

Aanscherping kwaliteitsborging diervoeder

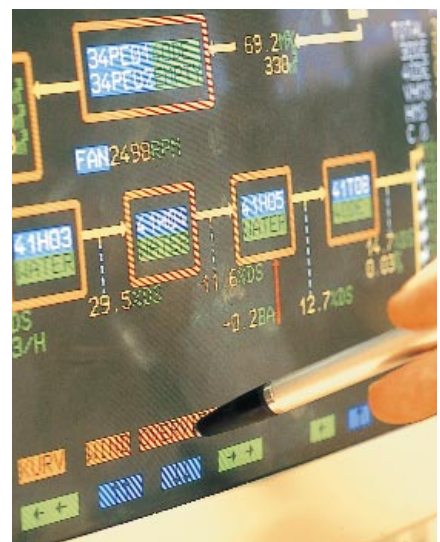
Strengere controle en sanctionering en het sterker benadrukken van de individuele verantwoordelijkheid van de bedrijven. Dat zijn de uitgangspunten voor de maatregelen, waartoe het bestuur van het Productschap Diervoeder heeft besloten.

De maatregelen hebben tot doel de kwaliteits- en veiligheidsborging verder te versterken. Concreet gaat het vooral om de volgende verbetermaatregelen:

- Een modelverklaring waarin de direc-

tie van een GMP-erkend bedrijf zich verantwoordelijk verklaart voor een adequaat kwaliteitsbeleid. In de verklaring moeten ook de positie en de bevoegdheden van de kwaliteitsfunctionaris zijn vastgelegd.

- De werkingssfeer van de GMP+-regeling wordt uitgebreid tot productaanduiding en aspecten die ook andere zaken betreffen die schadelijk kunnen zijn voor vervolgschakels, zoals het gebruik van hormonen.
- Een verbod op het voeren van diervoeder dat niet GMP-waardig is.
- Er komt een meldingsplicht voor nieuwe grondstoffen om te voorkomen dat 'gelegenhedspartijen' worden aangekocht zonder de vereiste risicobeoordeling. Uitgangspunt is dat alleen producten mogen worden gebruikt, die opgenomen zijn in de Databank Risicobeoordeling Voedermiddelen van het PDV.
- De toetsingscriteria worden uitgebreid, waardoor ongewenste diervoedermiddelen eenvoudiger verboden kunnen worden.
- Het verzamelen van afvalstoffen mag alleen nog strikt organisatorisch en fysiek gescheiden plaatshebben van

elkveehouderij

de handel in GMP-erkende voedermiddelen.

- Het aantal toegestane mengpunten tussen productie en vervoeding wordt beperkt.
- Niet alleen rechtspersonen, maar ook natuurlijke personen kunnen worden uitgesloten van GMP+.
- Bedrijven worden verplicht tot terughaalacties via een recallprotocol indien hun producten niet voldoen aan wettelijke en GMP-normen.

Tot de maatregelen die de veiligheid moeten borgen, behoort ook de invoering van een Early Warning System. Daarnaast zijn maatregelen genomen om het systeem van Tracking and Tracing beter te laten functioneren, zoals de invoering en verplichte registratie van unieke bedrijfsnummers bij aflevering aan veehouders. Van belang is wel dat dan de verwerkende industrie en de handel na de primaire sector ook dit UBN hanteren.

Over de invoering van een productaansprakelijkheidsverzekering en het instellen van een schadefonds voor het dekken van niet-verhaalbare vervolgschade is besloten dat eerst nog overleg tussen de betrokken privaatrechtelijke organisaties wordt gevoerd over de inhoud en reikwijdte ervan.

ntwoordelijkheid

MPA-affaire gedaan wat binnen zijn bevoegdheden en binnen de juridische mogelijkheden lag. Meer speelruimte was er niet. Het is in minister Veerman te prijzen, dat hij het productschap in het parlement van blaam heeft gezuiverd.

De gezamenlijke les uit dit alles: meer helderheid en afspraken met de overheid over de verantwoordelijkheden. Wat kunnen en mogen we van elkaar verwachten? Het PDV zal bij overheid en bedrijfsleven in ieder geval zijn positie duidelijker kenbaar moeten maken.

Het productschap is voorwaardenscheppend. Het neemt zijn verantwoordelijkheid waar dat nodig is, maar kan niet voor alles verantwoordelijk worden gehouden.

Bedrijven zijn primair zelf verantwoordelijk voor de veiligheid van hun producten.

De MPA-affaire heeft het proces van aanscherping en verfijning van regels, maar ook van de aanscherping van het toezicht, versneld. In zaken van voedselveiligheid horen integriteit en transparantie onlosmakelijk met elkaar verbonden te zijn. Dat geldt niet alleen de borging van de kwaliteit en de veiligheid, maar evenzeer de samenwerking in tijden van een calamiteit.

Johan den Hartog

secretaris Productschap Diervoeder

Frituurvet horeca niet meer in voer

De verwerking van frituurvet uit de horeca in diervoeder is sinds 1 november 2002 verboden. De EU heeft hiertoe besloten omdat de traceerbaarheid van dit vet in de beginfase niet voor de volle 100 procent kon worden geborgd.

In totaal gaat het in Nederland om 55.000 ton frituurvet per jaar. Voor deze frituurvetten wordt nu gezocht naar een andere bestemming. Een mogelijkheid is verbranding. De EU heeft gelijktijdig ook de verwerking van keukenafval en etensresten tot diervoeder (het zogeheten SWILL-voer) verboden. In Nederland is het voeren van SWILL al sinds 1986 verboden. In bijvoorbeeld Duitsland was dit nog wel toegestaan. Het Productschap Diervoeder is blij dat het verbod op SWILL-voer nu ook Europees is geregeld. SWILL is in het verleden meermaals een bron van dierziekten (onder andere Afrikaanse varkenspest) gebleken.

Nieuwe opzet certificatie en controle GMP

De verantwoordelijkheid voor de GMP-certificatie en de controle daarop komt te liggen bij het Bureau Coördinatie Diervoeder-certificatie en -controle (BCD). Het Productschap Diervoeder heeft daartoe besloten.

Het BCD is een nieuwe afdeling van het productschap. De oprichting van dit bureau vloeit voort uit de nieuwe opzet van de diervoedercontrole en de GMP-certificatie, die in 2003 zijn definitieve beslag krijgt. Hierdoor komen de werkzaamheden van de huidige Keuringsdienst Diervoedersector (KDD) te vervallen. Een deel van de medewerkers van de KDD komt in dienst van het BCD.

De uitvoering van de certificatie (auditing, certificering, sanctionering) en de monitoring gebeurt in de toekomst door verschillende daarvoor erkende onafhankelijke certificatie- en inspectie-instellingen. Diervoederbedrijven kunnen vanaf 1 juli 2003 verschillende geaccrediteerde instellingen inschakelen voor de GMP-certificatie. Overi-

gens blijft de KDD tot dat moment actief in de uitvoering van audits en controles. Het Productschap Diervoeder blijft verantwoordelijk voor het beheer van de kwaliteitsregelingen en het vaststellen van het controlebeleid. Het BCD is per 1 januari 2003 operationeel.

Japan wil ook GMP+

De Japanse diervoederbranche neemt in het voorjaar een beslissing over de verplichte invoering van het GMP+-systeem. Vertegenwoordigers van Japanse bedrijven zijn onlangs in Nederland op bezoek geweest om zich te verdiepen in de werking van het systeem. De Japanners hebben bij het Productschap Diervoeder onder andere beeldmateriaal opgevraagd, waarin de werking van het systeem wordt uitgelegd. Het Nederlandse GMP+-systeem staat internationaal bekend als het meest vergaande kwaliteitsborgingssysteem voor diervoeder en diervoedergrondstoffen. De Nederlandse diervoederbranche is dus leidend in het wereldwijd tot standaard verheffen van GMP+. De plus achter GMP staat voor de versterking van GMP met de HACCP-systematiek.

Basiseisen traceerbaarheid in GMP+

Diervoederleveranciers worden verplicht het bedrijfsnummer van de veehouder te registreren bij aflevering van voer. Op grond van dit unieke bedrijfsnummer (UBN) kan bij een recall-actie sneller worden gereageerd indien de verwerkende industrie ook uitgaat van dit UBN.

De diervoederproducent moet de gevraagde informatie binnen 24 uur kunnen leveren. De maatregelen zijn verwerkt in de Basiseisen voor Traceerbaarheid, waarmee de GMP+-regeling is uitgebreid.

De Basiseisen zijn een uitvloeisel van een onderzoek door DLV Adviesgroep. De onderzoekers concluderen onder meer dat in de onderzochte bedrijven het huidige niveau van Tracking and Tracing gelijk dan wel beter is aan dat van de voedingsmiddelenindustrie. De bedrijven moeten alle maatregelen uiterlijk eind 2003 doorgevoerd hebben.

C O L O F O N
Feedback is een uitgave van het Productschap Diervoeder voor de diervoedersector en zijn omgeving. Oplage: ca. 55.000 exemplaren.

Samenstelling en productie:
PRLT, Zoetermeer
Productschap Diervoeder

Vormgeving:
Vincent Schepman

Beeld:
Marcel Bekken, Hans Dijkstra

Drukwerk:
Joh. Enschedé Amsterdam

Productschap Diervoeder
Postbus 29739
2502 LS Den Haag
T +31(0)70 370 85 03
F +31(0)70 370 82 90
E pdv@hpa.agro.nl
www.pdv.nl

Feed for Food

De diervoedersector staat aan de basis van de voedselketen voor de consument. Onder het motto 'Feed for Food' werkt het Productschap Diervoeder daarom permanent aan het optimaliseren van het kwaliteitsbeleid van de diervoedersector, de samenwerking in de keten en de communicatie met de omgeving.